

**Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A.
podlegająca ujawnieniom**

na dzień 31.12.2013 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
1.1. Informacje ogólne o Banku	3
1.2. Informacje ogólne o Grupie Kapitałowej Banku BPS S.A.	4
1.2.1. Jednostki objęte konsolidacją pełną	4
1.2.2. Jednostki objęte konsolidacją proporcjonalną	6
1.2.3. Jednostki wyceniane metodą praw własności	6
1.2.4. Jednostki, które nie są konsolidowane	6
2. Podstawa sporządzenia Polityki informacyjnej	7
3. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem	7
3.1. Ryzyko kredytowe	7
3.1.1. Ramy prawne systemu zarządzania ryzykiem kredytowym	8
3.1.2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym	8
3.1.3. Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym	11
3.1.4. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań	11
3.1.5. Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń	19
3.2. Ryzyko finansowe	23
3.3. Ryzyko operacyjne	30
4. Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym	33
5. Fundusze własne	34
6. Adekwatność kapitałowa	36
6.1. Regulacyjne wymogi kapitałowe (Filar I NUK)	36
6.2. Kapitał wewnętrzny (Filar II NUK)	38
7. Informacja dotycząca zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze	41
7.1. Informacje dotyczące procesu ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń	41
7.2. Najważniejsze informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń	41
7.3. Informacje na temat kryteriów oceny wyników, stanowiących podstawę uprawnień do składników wynagrodzenia	41
7.4. Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, w tym sposobu powiązania wysokości wynagrodzenia z wynikami w przypadku wynagrodzeń zależnych od wyników	42
7.5. Zbiorcze informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia z podziałem na linie biznesowe stosowane w zarządzaniu Bankiem	42
7.6. Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku	43

1. Wprowadzenie

1.1. Informacje ogólne o Banku

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego nr 65 z dnia 22 października 1991 roku. Pierwotnie działał pod firmą Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. („GBPZ S.A.”) z siedzibą we Wrocławiu.

W dniu 12 marca 2002 roku nastąpiło przyłączenie do Gospodarczego Banku Południowo-Zachodniego S.A. pięciu banków: Banku Unii Gospodarczej S.A., Lubelskiego Banku Regionalnego S.A., Małopolskiego Banku Regionalnego S.A., Rzeszowskiego Banku Regionalnego S.A. oraz Warmińsko-Mazurskiego Banku Regionalnego S.A. tworząc jeden Bank Zrzeszający, którego nazwa – Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. zarejestrowana została w KRS w dniu 27 marca 2002 roku. Obecnie siedziba Banku mieści się w Warszawie przy ul. Grzybowskiej 81.

Spółka wpisana jest do rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000069229 nadanym w dniu 10 grudnia 2001 roku.

Bankowi nadano w dniu 6 sierpnia 2002 roku numer statystyczny REGON: 930603359.

Bank BPS S.A. jest Bankiem Zrzeszającym w rozumieniu Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (z późn. zm.).

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, które na 31.12.2013 r. posiadały łącznie 84,22 % akcji, w tym banki zrzeszone i współpracujące 83,68 %.

Tabela 1. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 31.12.2013 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze:	265 578 542	84,22%
- Banki Spółdzielcze Zrzeszone	256 833 068	81,45%
- Banki Spółdzielcze Niezrzeszone	1 699 281	0,54%
- Banki Spółdzielcze Współpracujące	7 046 193	2,23%
Inne Banki Polskie	11 452 898	3,63%
Banki Zagraniczne	4 217 815	1,34%
Pozostali akcjonariusze:	32 947 681	10,44%
- osoby fizyczne	1 621 993	0,51%
- pozostali	31 325 688	9,93%
Bank BPS S.A.	1 134 268	0,36%
Razem	315 331 204	100,00%

Bank BPS S.A. sprawując funkcję banku zrzeszającego, działa na rzecz rozwoju banków spółdzielczych Zrzeszenia i prowadzi niekonkurencyjną wobec nich działalność komercyjną. Poprzez sieć placówek bankowych funkcjonujących na terytorium całego kraju, obsługuje klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, prowadząc operacje zarówno w złotych jak i w walutach obcych.

1.2. Informacje ogólne o Grupie Kapitałowej Banku BPS S.A.

Grupa Kapitałowa Banku BPS S.A. zwana dalej Grupą, rozumiana jest jako Bank BPS S.A. oraz podmioty zależne, współzależne i stowarzyszone, które uzupełniają ofertę Banku, realizują jednocześnie własne cele biznesowe.

1.2.1. Jednostki objęte konsolidacją pełną

Grupę jednostek objętych konsolidacją pełną według stanu na 31.12.2013 r. stanowiły: Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz niżej wymienione podmioty:

Tabela 2. Jednostki zależne objęte konsolidacją pełną

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
Podmioty zależne	
Dom Maklerski Banku BPS S.A.	62,51%
Centrum Finansowe Banku BPS S.A.	84,24%
IT BPS Sp. z o.o.	100,00%
BPS Nieruchomości Sp. z o.o.	100,00%
BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.	100,00%
HR BPS Sp. z o.o.	100,00%
BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	100,00%
BPS Doradztwo S.A. (dawniej Dom Inwestycyjny Libero S.A.)	100,00%
BPS Leasing S.A.	76,00%
BPS Faktor S.A.	76,00%

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa posiadała certyfikaty inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych konsolidowanych metodą pełną.

Tabela 3. Certyfikaty inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
Fundusze Inwestycyjne Zamknięte	
BPS 1 NS FIZ	97,40%
BPS 3 NS FIZ	59,64%
BPS 4 NS FIZ	50,96%
BPS 5 NS FIZ	100,00%
BPS 6 NS FIZ	100,00%
Quantum 1 FIZ AN	100,00%
Quantum 2 FIZ AN	100,00%
Uzdrowiska Polskie FIZ AN	88,40%
Contango FIZ	66,75%
Contango 2 FIZ	100,00%
Harenda 6 FIZ AN	100,00%
Harenda 7 FIZ	100,00%
Amathus 1 FIZ	100,00%
Zielony FIZ AN	76,97%

1.2.2. Jednostki objęte konsolidacją proporcjonalną

W Grupie na koniec 2013 r. nie występowały jednostki objęte konsolidacją proporcjonalną.

1.2.3. Jednostki wyceniane metodą praw własności

Jednostkami objętymi sprawozdaniem skonsolidowanym, spełniającymi warunki konsolidacji metodą praw własności na 31.12.2013 r. były następujące spółki:

Tabela 4. Jednostki współzależne i stowarzyszone wyceniane metodą praw własności

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
Podmioty współkontrolowane	
Uzdrowiska Polskie - Zarządzanie Sp. z o.o.	70,00%
Uzdrowisko Iwonicz S.A.	80,32%
Zakład Lecznicy Uzdrowisko Nałęczów S.A.	79,49%
Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A.	79,12%
Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A.	84,20%
Podmioty stowarzyszone	
Termisil Huta Szkła Wołomin S.A.	23,17%

1.2.4. Jednostki, które nie są konsolidowane

Podmiotem, który nie był konsolidowany była spółka Podlasie Leasing Spółka z o.o., utworzona w 1997 roku przez Warmińsko-Mazurski Bank Regionalny S.A. Od 2003 roku spółka znajduje się w likwidacji. Przedmiotem jej działalności było prowadzenie obsługi i finansowanie operacji leasingowych. Bank BPS S.A. posiada 100 % udziałów w Spółce na kwotę 23 tys. zł. Na udziały jest utworzona rezerwa z tytułu trwałej utraty wartości w kwocie równej cenie nabycia udziałów.

Szczegółowe informacje dotyczące podmiotów zależnych oraz stowarzyszonych znajdują się w Nocie 1.2. Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku.

2. Podstawa sporządzenia Polityki informacyjnej

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień Polityki Informacyjnej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. dotyczącej adekwatności kapitałowej oraz Uchwały Nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (z późniejszymi zmianami). Informacje ogłaszane na podstawie wymienionej Uchwały przeznaczone są dla uczestników rynku, a także innych podmiotów, bądź osób zainteresowanych zakresem ogłaszanych informacji.

Informacje dotyczące adekwatności kapitałowej zostały sporządzone w ujęciu skonsolidowanym na podstawie danych zaprezentowanych w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 r.

3. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem

W Grupie funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy.

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

3.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Grupy oznacza możliwość wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązaniem się kontrahentów poszczególnych podmiotów wchodzących w skład Grupy, z warunków zawartych umów. W Grupie ryzyko kredytowe identyfikowane jest zarówno w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji kredytowej, jak i do całego portfela kredytowego.

Podejmowanie ryzyka zmusza Grupę do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwaniu form ograniczania zagrożeń i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. W Grupie prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka kredytowego.

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie jest zapewnienie bezpieczeństwa działalności kredytowej, poprzez stosowanie właściwej jakości oceny tego ryzyka oraz efektywności podejmowanych decyzji kredytowych i skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego, zarówno wobec pojedynczego klienta jak i całego portfela kredytowego.

W realizacji powyższego celu kluczowe znaczenie odgrywa ostrożnościowe podejście do oceny ryzyka kredytowego, uwzględniające identyfikację i ocenę źródeł jego występowania (zarówno aktualnych jak i potencjalnych) oraz przyjmowanie płynnych zabezpieczeń o wysokiej wartości.

Bank, jako podmiot dominujący, w ramach nadzoru nad ryzykiem Grupy przeprowadza ocenę ryzyka kredytowego w działalności spółek zależnych oraz ocenę wpływu tego ryzyka na poziom ryzyka kredytowego w Grupie.

3.1.1. Ramy prawne systemu zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Grupie odbywa się w oparciu o regulacje wewnętrzne określające zasady identyfikacji, pomiaru, oceny i monitorowania ryzyka kredytowego Grupy. Regulacje te powstają z uwzględnieniem przepisów prawa powszechnego i uchwał Nadzorca.

Spółki zależne Grupy zobowiązane są do posiadania tych spośród regulacji z obszaru zarządzania ryzykiem kredytowym, których wprowadzenie do stosowania rekomendowane jest im przez Bank – w zależności od specyfiki profilu ryzyka danej spółki.

Do zbioru regulacji rekomendowanych spółkom zależnym przez Bank należą:

- 1) Polityki zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 2) Regulamin podejmowania decyzji kredytowych;
- 3) Regulamin działania Komitetu Kredytowego;
- 4) Instrukcja zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 5) Metodyki oceny zdolności kredytowej.

Funkcjonujący w Grupie system zarządzania ryzykiem kredytowym oceniany jest przez komórkę Banku odpowiedzialną za jego organizację.

3.1.2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym

Ocena ryzyka kredytowego Grupy przeprowadzana jest zarówno na poziomie ekspozycji kredytowej, jak i na poziomie całego portfela kredytowego.

W procesie oceny ryzyka kredytowego pojedynczej ekspozycji uczestniczą:

- 1) Zarząd Banku oraz Komitety Kredytowe w zależności od łącznego zaangażowania Grupy w ekspozycje kredytowe kontrahenta, poprzez wyrażenie zgody na zrealizowanie przez spółkę zależną transakcji, charakteryzującej się ryzykiem kredytowym. Decyzja kredytowa Zarządu Banku poprzedzona jest wydaniem opinii przez Komitet Kredytowy;
- 2) komórka organizacyjna Banku odpowiedzialna za zarządzanie ryzykiem kredytowym, poprzez:
 - a) weryfikację oceny ryzyka kredytowego transakcji realizowanych przez spółki zależne wchodzące w skład Grupy,
 - b) zarządzanie systemem zapytań dotyczących wykorzystania limitów koncentracji zaangażowań funkcjonujących w Grupie,
 - c) uczestnictwo wyznaczonych pracowników tej komórki w posiedzeniach Komitetów Kredytowych spółek zależnych wchodzących w skład Grupy.

Stopień zaangażowania wyżej wymienionych organów, komitetów i komórek organizacyjnych Banku w ocenę ryzyka kredytowego pojedynczej transakcji dostosowywany jest do skali oraz specyfiki działalności poszczególnych spółek zależnych Grupy i określony w ich przepisach wewnętrznych.

Ocena ryzyka kredytowego pojedynczej transakcji dokonywana jest na podstawie informacji określonych w przepisach wewnętrznych, regulujących zasady ustalania i monitorowania limitów koncentracji zaangażowań funkcjonujących w Grupie oraz w dokumentacji kredytowej, zgodnie z obowiązującymi metodykami oceny zdolności kredytowej.

W celu zwiększenia skuteczności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczych transakcji kredytowych oraz oceny wiarygodności klientów, Grupa kontynuuje i rozszerza współpracę ze Związkiem Banków Polskich, Biurem Informacji Kredytowej oraz Biurem Informacji Gospodarczej - instytucjami zewnętrznymi oferującymi systemy wspomagające zarządzanie ryzykiem kredytowym.

W procesie oceny ryzyka na poziomie portfelowym, Zarząd Banku otrzymuje miesięczne raporty na temat ryzyka kredytowego portfela ekspozycji kredytowych w Grupie. Dane niezbędne do sporządzania raportów, Bank pozyskuje ze spółek zależnych, które przekazują je w zakresie oraz w terminach określonych w regulacjach wewnętrznych. Dane te wykorzystywane są również w zarządzaniu limitami koncentracji Grupy, wyznaczaniu wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe na poziomie skonsolidowanym i w naliczaniu odpisów na utratę wartości aktywów kredytowych w Grupie.

Łączne ryzyko portfela kredytowego jest determinowane przez wielkość pojedynczych zagrożeń, prawdopodobieństwo ich wystąpienia oraz stopień współzależności między nimi. W odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego, Grupa zarządza ryzykiem kredytowym poprzez:

- 1) dywersyfikację, monitorowanie i raportowanie ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji, związanego z dużymi zaangażowaniami Grupy;
- 2) monitorowanie i raportowanie jakości portfela (badanie szkodowości kredytów w poszczególnych segmentach klientów, branżach, regionach i oddziałach Banku itp.);
- 3) monitorowanie i raportowanie adekwatności dokonywanych odpisów i wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone w porównaniu do ich poziomu oraz wielkości wyniku finansowego;
- 4) analizę migracji ekspozycji pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka;
- 5) monitorowanie ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka;
- 6) monitorowanie kredytów udzielanych Członkom Rady, Zarządu, osobom zajmującym kierownicze stanowiska oraz podmiotom powiązanim z nimi kapitałowo lub organizacyjnie.

Grupa dokonuje pomiaru utraty wartości dla ekspozycji kredytowych zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości. Do kalkulacji i oszacowania straty z tytułu odpisów aktualizujących Grupa wykorzystuje metodę indywidualną dla ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych oraz metodę portfelową dla ekspozycji kredytowych indywidualnie nieistotnych, o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego.

Tabela 5. Zmiana stanu odpisów na ekspozycje spełniające przesłanki utraty wartości w okresie od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Ekspozycje oceniane indywidualnie	Ekspozycje oceniane grupowo	Razem
Stan odpisów z tytułu utraty wartości na dzień 1 stycznia 2013 r.	84 980	133 372	218 352
Utworzenie odpisów	236 811	66 359	303 170
Rozwiązanie odpisów	64 360	33 357	97 717
Pozostałe zmiany	26 023	-26 023	0
Stan odpisów z tytułu utraty wartości na dzień 31 grudnia 2013 r.	283 454	140 351	423 805

Przesłanki utraty wartości ekspozycji kredytowych obejmują zarówno kryteria związane z terminowością spłat oraz kryteria ekonomiczne i formalne. Za ekspozycje zagrożone Bank uznaje należności, wobec których stwierdzono utratę wartości.

Ponadto dla celów podatkowych Bank kalkuluje rezerwy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz.U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zm.). Ekspozycje kredytowe klasyfikowane są do odpowiednich kategorii ryzyka według dwóch kryteriów:

- 1) kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek;
- 2) kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych według kryterium terminowości do poszczególnych kategorii ryzyka odbywa się w sposób automatyczny, z wykorzystaniem systemu ewidencyjno-księgowego Banku.

Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych, tj. po pomniejszeniu o utworzone odpisy na aktywa z utratą wartości), bez uwzględniania efektów technik redukcji ryzyka kredytowego (przyjętych przez Grupę zabezpieczeń, saldowania bilansowego) na dzień 31.12.2013 r. wyniosła 21 813 268 tys. zł.

Działalność kredytowa Grupy obarczona jest największym ryzykiem. Wynika to zarówno z ryzyka działalności gospodarczej, związanego z trudnością w przewidywaniu zjawisk gospodarczych ze względu na ich dużą zmienność, jak i ze zmiany wartości rynkowej przyjętych zabezpieczeń oraz ich różnej płynności. Informacja o obciążeniu ryzykiem kredytowym w sposób zagregowany prezentowana jest poprzez wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego, uwzględniany przy obliczaniu współczynnika wypłacalności.

Wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe Grupy na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosił 689 868 tys. zł.

3.1.3. Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym

Głównymi celami polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w 2013 r. były:

- 1) zahamowanie tendencji portfela kredytowego do pogarszania jego jakości;
- 2) wzmocnienie kompetencji w zakresie restrukturyzacji ekspozycji kredytowych w celu zwiększenia stopnia uzdrowień w portfelu kredytowym;
- 3) racjonalny dobór nowych ekspozycji kredytowych w oparciu o oczekiwaną strukturę portfela kredytowego;
- 4) rozwój współpracy w zakresie zawierania konsorcjów ze zrzeszonymi i współpracującymi bankami spółdzielczymi.

W 2013 r. Grupa koncentrowała się na finansowaniu małych i średnich przedsiębiorstw, rolników indywidualnych i osób fizycznych.

W Polityce zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa określiła zasady dywersyfikacji tego ryzyka, wskazując jednocześnie komórkę organizacyjną odpowiedzialną za identyfikację i ocenę poziomu koncentracji zaangażowań oraz przygotowanie propozycji działań koniecznych do podjęcia w stosunku do zaangażowań, których ryzyko zostało ocenione jako znaczące.

W ramach podejmowanych działań dywersyfikujących ryzyko koncentracji zaangażowań wykorzystuje się następujące instrumenty:

- 1) na poziomie jednostkowym:
 - a) procedury oceny zdolności kredytowej kredytobiorców i ustanawiania prawnych zabezpieczeń,
 - b) procedury podejmowania decyzji kredytowych,
 - c) procedury udzielania upoważnień do podejmowania decyzji kredytowych,
 - d) procedury monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka kredytowego,
 - e) procedury monitorowania zabezpieczeń,
 - f) procedury monitorowania zaangażowania Grupy w kredyty i pożyczki o terminie zapadalności powyżej 10 lat,
 - g) procedury ustalania i monitorowania limitów koncentracji zaangażowań;
- 2) na poziomie portfela kredytowego:
 - a) parametryczne normy ostrożnościowe (ustawowe),
 - b) wewnętrzne limity w zakresie koncentracji zaangażowań kredytowych,
 - c) szacowanie odpowiedniej wielkości kapitału wewnętrznego z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań.

3.1.4. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Ryzyko koncentracji postrzegane jest jako najbardziej istotny pojedynczy czynnik ryzyka. Znajomość skali niebezpieczeństw związanych z koncentracją zaangażowań umożliwia prawidłowe zarządzanie aktywami Grupy, a przede wszystkim tworzenie bezpiecznej struktury portfela kredytowego.

Grupa zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i na poziomie całego portfela aktywów.

W odniesieniu do portfela kredytowego Grupa stosuje i monitoruje wewnętrzne limity zaangażowań, w szczególności w odniesieniu do: grupy klientów, produktów, branż, regionów, zabezpieczeń i walut. System limitów wewnętrznych obejmuje również koncentrację zaangażowań z tytułu ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości i zabezpieczonych hipotecznie oraz z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych.

Grupa identyfikuje koncentracje zaangażowań i dokonuje oceny stopnia ryzyka kredytowego związanego z tymi koncentracjami.

Celem zarządzania limitami koncentracji jest:

- 1) ograniczanie skłonności do nadmiernej ekspozycji ryzyka wobec jednego klienta bądź grupy klientów powiązanych ze sobą kapitałowo lub organizacyjnie;
- 2) zapewnienie odpowiedniej dywersyfikacji podmiotowej ryzyka i alokacji środków finansowych;
- 3) wskazanie poziomów minimalnych pułapów bezpieczeństwa;
- 4) umożliwienie właściwej dywersyfikacji i segmentacji portfela kredytowego;
- 5) umożliwienie oceny poziomu ryzyka i prawidłowego zarządzania aktywami.

Bank monitoruje zaangażowanie w limitach z tytułu poszczególnych ryzyk koncentracji zaangażowań. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Grupę, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań.

Na podstawie przeprowadzonej identyfikacji i oceny poziomu koncentracji zaangażowań, w szczególności w stosunku do zaangażowań, których ryzyko zostało ocenione jako znaczące, Grupa podejmuje działania, których celem jest zminimalizowanie poziomu ryzyka kredytowego portfela kredytowego i w efekcie zapewnienie bezpiecznej struktury tego portfela.

Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Grupy.

Grupa ustala zasady klasyfikacji ryzyk koncentracji zaangażowań pod względem istotności, w oparciu o procedurę szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego.

Celem procesu oceny poziomu adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Grupy. Proces szacowania kapitału wewnętrznego Grupy w odniesieniu do ryzyka koncentracji zaangażowań uwzględnia:

- 1) jakość zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań;
- 2) jakość systemu kontroli wewnętrznej;
- 3) możliwość podjęcia efektywnych działań obniżających poziom ryzyka koncentracji zaangażowań;
- 4) rezultaty wyników pomiaru ryzyka koncentracji.

W 2013 roku w Grupie nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań.

Tabela 6. Struktura koncentracji geograficznej ekspozycji* w podziale na klasy ekspozycji na dzień 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Województwo	Klasa ekspozycji										Razem
	Ekspozycje wobec rządów lub banków centralnych	Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych	Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	Ekspozycje wobec instytucji	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	Inne ekspozycje	
dolnośląskie	0	14 553	8 599	20 440	697 668	296 641	38 272	77 422	0	11 005	1 164 600
kujawsko-pomorskie	0	10 099	15	5	85 197	16 041	3 319	2 303	0	465	117 444
lubelskie	0	20 127	2 541	14 835	288 598	307 769	44 847	7 398	0	8 862	694 977
lubuskie	0	0	310	5	21 926	50 385	13 084	545	0	1 438	87 693
łódzkie	0	25 319	297	519	69 047	104 766	13 310	3 312	0	4 384	220 954
małopolskie	0	29 260	321	29 851	634 223	211 553	26 844	49 932	0	22 156	1 004 140
mazowieckie	9 787 499	60 697	883	1 707 717	1 842 577	320 282	48 090	414 687	199 114	534 995	14 916 541
opolskie	0	4 079	1 564	1 277	134 099	147 035	13 009	1 929	0	2 902	305 894
podkarpackie	0	47 692	4 163	508	761 182	165 287	59 408	21 454	0	14 006	1 073 700
podlaskie	0	24 385	686	4 542	45 514	235 220	13 273	5 845	0	15 696	345 161
pomorskie	0	5 661	87	15	100 580	37 797	6 655	590	0	1 525	152 910
śląskie	0	11 887	249	19 026	314 874	143 270	26 733	12 049	0	11 560	539 648
świętokrzyskie	0	8 798	1 252	3 534	139 914	61 749	10 418	528	0	3 096	229 289
warmińsko-mazurskie	0	27 016	4 087	26 254	341 364	315 125	30 897	42 685	0	4 935	792 363
wielkopolskie	0	0	0	0	116 113	20 980	0	385	0	255	137 733
zachodniopomorskie	0	0	0	0	21 937	7 712	0	1	0	571	30 221
OGÓŁEM	9 787 499	289 573	25 054	1 828 528	5 614 813	2 441 612	348 159	641 065	199 114	637 851	21 813 268

* ekspozycje netto Grupy po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw

Tabela 7. Struktura branżowa w podziale na klasy ekspozycji* na dzień 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Sekcja działalności	Klasa ekspozycji										Razem
	Ekspozycje wobec rządów lub banków centralnych	Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych	Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	Ekspozycje wobec instytucji	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	Inne ekspozycje	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	272 733	40	0	0	198	0	2	0	0	272 973
Budownictwo	0	0	0	12 395	1 252 128	175 033	14 058	177 362	0	0	1 630 976
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	1 107	150	16 995	13 963	50	2 392	0	0	34 657
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5 748 768	0	0	1 541 050	201 198	7 334	35 759	4 791	199 114	1 271	7 739 285
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0	0	133	103 443	45 092	2 285	6 188	0	0	157 141
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	0	0	180	70 316	18 382	425	97	0	0	89 400
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	2 501	57	10	1	3 589	62	7 161	0	0	13 381
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	7 935	1 441	676 205	91 372	15 787	114 686	0	0	907 426
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0	0	2 585	541 487	117 286	10 503	38 429	0	0	710 290
Edukacja	0	523	613	448	4 795	14 343	292	15 322	0	0	36 336
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4
Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	1 863	32 263	17 514	382	4 283	0	0	56 305
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	0	0	10 439	604 759	415 309	18 056	56 013	0	162	1 104 738
Informacja i komunikacja	0	0	0	65	12 856	8 380	324	161	0	1 233	23 019
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	5 854	800	96	141 723	50 221	1 112	10 650	0	0	210 456
Pozostała działalność usługowa	0	0	12 286	182	100 978	4 881	2 055	80	0	0	120 462
Przetwórstwo przemysłowe	0	0	138	5 951	1 104 386	280 391	8 904	146 621	0	362	1 546 753
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0	16	1 549	189 873	608 503	14 304	29 806	0	1 123	845 174
Transport i gospodarka magazynowa	0	0	0	2 328	171 319	69 707	1 858	994	0	0	246 206
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	209	35 974	13 895	0	0	0	0	50 078
BEZ PKD	4 038 731	7 962	2 062	247 454	354 114	486 219	221 943	26 023	0	633 700	6 018 208
OGÓŁEM	9 787 499	289 573	25 054	1 828 528	5 614 813	2 441 612	348 159	641 065	199 114	637 851	21 813 268

* ekspozycje netto Grupy po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw

Tabela 8. Ekspozycje* z utratą wartości w podziale na sekcje działalności i klasy ekspozycji na dzień 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Seksja działalności	Klasa ekspozycji							Razem
	Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych	Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	Ekspozycje wobec instytucji	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Ekspozycje przeterminowane	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0	0	0	0	0	2	2
Budownictwo	0	0	0	103 594	19 831	5 373	177 351	306 149
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	0	755	0	0	2 355	3 110
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0	0	298	9 292	1 278	0	4 791	15 659
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0	0	3 603	2 736	17	6 123	12 479
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	0	0	1 166	332	0	97	1 595
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	0	0	0	911	0	7 161	8 072
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	0	27 625	2 402	0	114 553	144 580
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0	0	50 253	6 238	2 011	38 147	96 649
Edukacja	0	0	0	0	150	0	15 322	15 472
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0	0	0	4	4
Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0	0	3 926	3 926
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	0	1 043	58 599	28 211	2 891	56 009	146 753
Informacja i komunikacja	0	0	0	8 536	21	0	160	8 717
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 309	0	0	29 367	2 583	0	10 650	43 909
Pozostała działalność usługowa	0	424	182	694	166	0	79	1 545
Przetwórstwo przemysłowe	0	0	1 039	363 046	45 779	1 206	146 620	557 690
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0	129	0	25 779	0	29 802	55 710
Transport i gospodarka magazynowa	0	0	11	2 665	2 557	0	992	6 225
BEZ PKD	0	0	40	28 291	34 084	3 480	26 017	91 912
OGÓLEM	1 309	424	2 742	687 486	173 058	14 978	640 161	1 520 158

* ekspozycje brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom w Grupie

Tabela 9. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek w podziale na sekcje działalności i klasy ekspozycji na dzień 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Sekcja działalności	Klasa ekspozycji							Razem
	Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych	Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	Ekspozycje wobec instytucji	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Ekspozycje przeterminowane	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0	0	0	0	0	2	2
Budownictwo	0	0	0	26 252	8 059	249	28 068	62 628
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	0	90	0	0	824	914
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0	0	222	7 293	67	0	630	8 212
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0	0	648	807	17	5 569	7 041
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	0	0	1 163	330	0	97	1 590
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	0	0	0	30	0	1 194	1 224
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	0	1 248	864	0	5 994	8 106
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0	0	1 848	1 447	817	3 843	7 955
Edukacja	0	0	0	0	92	0	61	153
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0	0	0	4	4
Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0	0	694	694
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	0	679	8 576	6 304	335	43 826	59 720
Informacja i komunikacja	0	0	0	322	0	0	160	482
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	257	0	0	196	1 029	0	748	2 230
Pozostała działalność usługowa	0	367	182	690	164	0	79	1 482
Przetwórstwo przemysłowe	0	0	445	86 691	4 854	31	83 830	175 851
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0	92	0	2 539	0	18 666	21 297
Transport i gospodarka magazynowa	0	0	11	2 017	2 260	0	992	5 280
BEZ PKD	0	0	40	17 146	13 299	2 438	26 017	58 940
OGÓŁEM	257	367	1 671	154 180	42 145	3 887	221 298	423 805

Tabela 10. Ekspozycje* z utratą wartości w podziale na województwa i klasy ekspozycji na dzień 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Województwo	Klasa ekspozycji							Razem
	Ekspozycje wobec jednostek terytorialnego lub władz lokalnych	Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	Ekspozycje wobec instytucji	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Ekspozycje przeterminowane	
dolnośląskie	0	0	0	96 719	23 583	2 007	129 705	252 014
kujawsko-pomorskie	0	0	0	183	1 440	10	3 760	5 393
lubelskie	0	0	454	49 367	18 512	1 814	8 154	78 301
lubuskie	0	0	0	8 754	2 254	52	911	11 971
łódzkie	0	0	0	1 029	3 344	326	4 518	9 217
małopolskie	0	0	338	22 868	15 240	2 973	36 329	77 748
mazowieckie	0	0	199	85 158	63 079	3 888	412 151	564 475
opolskie	0	0	0	196	3 231	675	1 254	5 356
podkarpackie	1 309	0	10	98 248	14 164	1 967	10 642	126 340
podlaskie	0	0	384	987	6 182	110	5 114	12 777
pomorskie	0	0	0	3 225	2 269	9	1 231	6 734
śląskie	0	0	700	71 691	2 711	221	6 383	81 706
świętokrzyskie	0	0	285	1 594	5 060	31	753	7 723
warmińsko-mazurskie	0	424	372	62 304	10 471	895	16 983	91 449
wielkopolskie	0	0	0	185 163	1 518	0	2 252	188 933
zachodniopomorskie	0	0	0	0	0	0	21	21
OGÓŁEM	1 309	424	2 742	687 486	173 058	14 978	640 161	1 520 158

* ekspozycje brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom w Grupie

Tabela 11. Odpisy z tytułu utraty wartości w podziale na województwa i klasy ekspozycji na dzień 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Województwo	Klasa ekspozycji							Razem
	Ekspozycje wobec jednostek terytorialnego lub władz lokalnych	Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	Ekspozycje wobec instytucji	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Ekspozycje przeterminowane	
dolnośląskie	0	0	0	2 343	6 835	569	73 142	82 889
kujawsko-pomorskie	0	0	0	74	149	8	2 157	2 388
lubelskie	0	0	375	5 431	5 457	697	5 247	17 207
lubuskie	0	0	0	58	537	52	860	1 507
łódzkie	0	0	0	224	1 387	225	3 472	5 308
małopolskie	0	0	318	1 968	3 629	71	7 043	13 029
mazowieckie	0	0	139	19 664	11 939	581	112 271	144 594
opolskie	0	0	0	16	1 285	386	827	2 514
podkarpackie	257	0	10	11 815	2 864	676	4 347	19 969
podlaskie	0	0	209	8	1 129	105	1 480	2 931
pomorskie	0	0	0	477	409	5	1 013	1 904
śląskie	0	0	401	29 364	1 041	70	3 203	34 079
świętokrzyskie	0	0	46	191	1 349	20	410	2 016
warmińsko-mazurskie	0	367	173	2 855	3 124	422	4 738	11 679
wielkopolskie	0	0	0	79 692	1 011	0	1 068	81 771
zachodniopomorskie	0	0	0	0	0	0	20	20
OGÓŁEM	257	367	1 671	154 180	42 145	3 887	221 298	423 805

Tabela 12. Struktura ekspozycji* według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji na dzień 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Struktura ekspozycji	Klasa ekspozycji										Razem
	Ekspozycje wobec rządów lub banków centralnych	Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych	Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	Ekspozycje wobec instytucji	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	Inne ekspozycje	
do 1 roku	5 741 933	16 770	4 954	1 589 554	1 831 140	535 929	58 995	156 507	199 114	637 851	10 772 747
powyżej 1 roku do 3 lat	231 780	28 943	3 769	96 447	815 371	252 450	12 792	59 404	0	0	1 500 956
powyżej 3 lat do 5 lat	2 644 000	48 675	6 134	116 523	307 796	231 407	14 664	24 565	0	0	3 393 764
powyżej 5 lat do 10 lat	926 552	120 426	6 768	13 301	960 481	586 683	59 098	172 307	0	0	2 845 616
powyżej 10 lat	243 234	74 759	3 429	12 703	1 700 025	835 143	202 610	228 282	0	0	3 300 185
OGÓŁEM	9 787 499	289 573	25 054	1 828 528	5 614 813	2 441 612	348 159	641 065	199 114	637 851	21 813 268

* ekspozycja netto Grupy po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw

3.1.5. Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń

Bank stosuje następujące techniki redukcji ryzyka kredytowego:

- 1) pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków (Dz.U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zm.);
- 2) pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej w rachunku wymogów kapitałowych, na podstawie Załącznika nr 4 do Uchwały KNF nr 76/2010, z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz.Urz. KNF Nr 2, poz. 11 z późn. zm);
- 3) techniki redukcji ryzyka kredytowego, zgodnie z załącznikiem nr 17 do ww. Uchwały KNF nr 76/2010, przy czym Bank stosuje się do wymagań opisanych w tym załączniku, w części dotyczącej banków stosujących metodę standardową wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego pod

warunkiem, że ekspozycja kredytowa, w stosunku do której Bank zastosował ograniczenie ryzyka kredytowego, nie będzie generować kwoty ważonej ryzykiem wyższej niż identyczna ekspozycja, której ryzyko kredytowe nie zostało ograniczone.

Tabela 13. Całkowita wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego dla każdej klasy ekspozycji na 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Wartość ekspozycji netto* przed zastosowaniem technik redukcji ryzyka kredytowego	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego (z uwzględnieniem zabezpieczeń i wag ryzyka)
Ekspozycje wobec rządów lub banków centralnych	9 787 499	0
Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych	289 573	57 337
Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	25 054	23 289
Ekspozycje wobec instytucji	1 828 528	414 478
Ekspozycje wobec przedsiębiorców	5 614 813	4 782 475
Ekspozycje detaliczne	2 441 612	1 696 250
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	348 159	121 575
Ekspozycje przeterminowane	641 065	852 000
Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	199 114	199 114
Inne ekspozycje	637 851	476 837
OGÓLEM	21 813 268	8 623 355

* ekspozycje netto Grupy po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw

Ważnym elementem procesu ograniczania ryzyka kredytowego w Grupie są prawne zabezpieczenia wierzytelności. Polityka zabezpieczeń stosowana przez Bank i te spółki z Grupy, których działalność związana jest z finansowaniem podmiotów gospodarczych i osób fizycznych, przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu produktu niosącego ryzyko kredytowe, nakierowana jest na ochronę interesów Grupy. Cel ten osiągnąć jest między innymi poprzez ustanawianie pełnego zabezpieczenia – adekwatnego do podejmowanego ryzyka – o jak najwyższej jakości oraz obowiązującego w całym okresie trwania zabezpieczanej wierzytelności. Podmioty Grupy oceniają jakość zabezpieczenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych odpisów i ograniczenie utraty wartości portfela kredytowego oraz ze względu na możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

Grupa prowadzi rozbudowaną politykę zabezpieczeń, wykorzystując zarówno zabezpieczenia rzeczowe jak i osobiste. Stosowane formy zabezpieczeń to w szczególności:

- 1) weksel in blanco;
- 2) depozyt bankowy;
- 3) kaucja pieniężna;
- 4) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym;
- 5) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym;
- 6) poręczenie wg prawa cywilnego;
- 7) poręczenie wekslowe;
- 8) gwarancja;
- 9) przelew wierzytelności na zabezpieczenie;
- 10) cesja praw z umów ubezpieczenia;
- 11) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku/przeniesienie własności;
- 12) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości/ przeniesienie własności;
- 13) zastaw rejestrowy;
- 14) zastaw zwykły;
- 15) zastaw finansowy;
- 16) hipoteka;
- 17) ubezpieczenie kredytu.

W celu redukcji ryzyka kredytowego Grupa przyjmuje zabezpieczenia osobiste, rzeczowe i instrumenty finansowe, stanowiące ochronę kredytową rzeczywistą oraz nierzeczywistą, w tym w szczególności:

- 1) zdeponowane w Banku środki pieniężne;
- 2) dłużne papiery wartościowe emitowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski;
- 3) jednostki instytucji zbiorowego inwestowania;
- 4) zdeponowane w banku będącym stroną trzecią środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne, na rachunku nie mającym charakteru powierniczego rachunku zastrzeżonego i objęte cesją lub przeniesieniem praw własności (nieodwołalnie) na rzecz Banku;
- 5) polisy ubezpieczeniowe na życie, z których prawa zostały przeniesione na Bank lub na których został ustanowiony zastaw na rzecz Banku;
- 6) gwarancje udzielone przez:

- a) podmioty sektora publicznego,
 - b) jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne,
 - c) banki;
- 7) inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków (Dz.U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zm.).

Tabela 14. Wartość ekspozycji zabezpieczonych uznanymi finansowymi zabezpieczeniami oraz gwarancjami lub kredytowymi instrumentami pochodnymi do wysokości kwoty zabezpieczonej na 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Ekspozycja netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw	Nierzeczywista ochrona kredytowa		Rzeczywista ochrona kredytowa	
		Gwarancje	Kredytowe instrumenty pochodne	Zabezpieczenia finansowe	Pozostała rzeczywista ochrona kredytowa
Ekspozycje wobec rządów lub banków centralnych	9 787 499	0	0	0	0
Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych	289 573	0	0	0	0
Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	25 054	528	0	0	0
Ekspozycje wobec instytucji	1 828 528	0	0	0	0
Ekspozycje wobec przedsiębiorców	5 614 813	1 712	0	0	0
Ekspozycje detaliczne	2 441 612	39 120	0	0	0
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	348 159	0	0	0	0
Ekspozycje przeterminowane	641 065	2 462	0	0	0
Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	199 114	0	0	0	0
Inne ekspozycje	637 851	0	0	0	0
OGÓŁEM	21 813 268	43 822	0	0	0

W celu wczesnej identyfikacji sygnałów ostrzegawczych i podjęcia stosownych działań ograniczających ryzyko kredytowe oraz gwarantujących uzyskanie planowanych przychodów z udzielonej ekspozycji kredytowej, podmioty Grupy oceniają i monitorują ustanowione zabezpieczenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych odpisów i ograniczenie utraty wartości portfela kredytowego, a także ze względu na możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. W ocenie przedmiotu zabezpieczenia brana jest także pod uwagę jego wartość możliwa do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego, z uwzględnieniem ograniczeń prawnych, ekonomicznych oraz innych.

W celu zmniejszenia ekspozycji na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu zabezpieczeń Grupa stosuje zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych, jak i osobistych.

3.2. Ryzyko finansowe

Zarządzanie ryzykiem finansowym realizowane jest w ramach obowiązujących procedur, obejmujących strategię, polityki i instrukcje, a określających w szczególności strukturę organizacyjną, cele i wynikające z nich wytyczne dla zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz zasady limitowania, monitorowania i kontroli ekspozycji na ryzyko.

Bank sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem w Grupie, w tym również ryzykiem finansowym związanym z działalnością podmiotów zależnych, wykonując uprawnienia właścicielskie wynikające z udziału Banku w kapitale zakładowym tych spółek.

Zarządzanie ryzykiem finansowym w Grupie obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności oraz ryzyka rynkowego i jest realizowane z wykorzystaniem szerokiego zakresu metod i narzędzi, przy zachowaniu zasady ściśle określonego podziału obowiązków pomiędzy obszary powstawania ryzyka, zarządzania ryzykiem i jego kontroli.

Najważniejszą rolę w procesie zarządzania ryzykiem finansowym pełnią:

- 1) Rada Nadzorcza Banku, sprawująca nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku oraz oceniająca adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem;
- 2) Zarząd Banku, odpowiadający za zorganizowanie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem, w tym wdrożenie zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą strategii i polityk zarządzania ryzykiem oraz procedur i limitów ograniczających ekspozycję Banku na ryzyko.

W proces zarządzania ryzykiem finansowym szczególnie istotnie zaangażowani są ponadto:

- 1) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, opiniujący projekty strategii i polityk dotyczących zarządzania ryzykiem, projekty procedur pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli ryzyka oraz propozycje wysokości limitów ograniczających ekspozycję Banku na ryzyko;
- 2) Departament Ryzyka Finansowego i Operacyjnego, odpowiadający za opracowywanie strategii i polityk zarządzania ryzykiem, projektowanie i wdrażanie metod pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka, bieżące monitorowanie ekspozycji na ryzyko na tle obowiązujących limitów, sporządzanie informacji o poziomie narażenia Banku na ryzyko;
- 3) Departament Skarbu, odpowiedzialny za operacyjne zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za monitorowanie i zarządzanie płynnością złotową i walutową Banku, utrzymanie portfela aktywów płynnych na poziomie zabezpieczającym płynność finansową Banku oraz dotrzymanie płynnościowych norm nadzorczych, zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej i bankowej oraz zarządzanie pozycją walutową w ramach obowiązujących wartości granicznych.

W spółkach zależnych Grupy istnieją wyodrębnione komórki / stanowiska do spraw ryzyka, odpowiedzialne za rozwój metod monitorowania ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka finansowego oraz tworzenie i weryfikowanie procedur zarządzania ryzykiem.

Zgodnie z procedurami obowiązującymi w Banku, w okresach kwartalnych, na podstawie informacji ilościowych i jakościowych, dokonywana jest w Banku ocena istotności poszczególnych rodzajów ryzyka, której wynikiem jest uznanie danego ryzyka za istotne lub nieistotne. Podobnej cyklicznej ocenie podlega ryzyko w działalności spółek Grupy. W toku oceny za istotne dla Banku uznano następujące rodzaje ryzyka finansowego:

- 1) ryzyko płynności;
- 2) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 3) ryzyko rynkowe w księdze handlowej;
- 4) ryzyko modeli wykorzystywanych w zarządzaniu ryzykiem finansowym.

Ryzyko płynności Bank definiuje jako niebezpieczeństwo utraty zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, a w konsekwencji zagrożenie poniesienia dodatkowych kosztów związanych z koniecznością zaciągnięcia zobowiązań lub sprzedaży aktywów na niekorzystnych warunkach. Zarządzanie płynnością ma na celu dostosowanie utrzymywanego poziomu aktywów płynnych do rodzaju i rozmiarów prowadzonej działalności oraz zapewnienie posiadania i/lub łatwego dostępu do środków finansowych w wysokości zapewniającej pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na te środki ze strony klientów, w tym zrzeszonych banków spółdzielczych. W realizacji tego celu za szczególnie istotne uznaje się zwiększanie stabilności źródeł finansowania oraz utrzymywanie bezpiecznego poziomu wszystkich wskaźników płynnościowych, zarówno nadzorczych, jak i wewnętrznych.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności finansowej podmioty Grupy zobligowane są do zabezpieczenia poziomu płynności adekwatnego do potrzeb, co jest realizowane poprzez utrzymywanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów w poszczególnych przedziałach czasowych, w podziale na płynność w złotych oraz w głównych walutach obcych.

W zarządzaniu płynnością istotne jest ponadto zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz określenie rozwiązań (planów awaryjnych) umożliwiających jej przetrwanie. Realizacji powyższego celu służy dążenie do utrzymania wysokiej stabilności źródeł finansowania (w tym nadwyżek środków zdeponowanych przez banki spółdzielcze) oraz zapewnienie możliwości upłynnienia posiadanych aktywów w dowolnym momencie, bez istotnej utraty ich wartości.

Bank posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia zagrożenia płynności, obejmujące m.in.: monitoring kształtowania się czynników uznanych za oznaki zagrożenia płynności, kalkulacje wskaźników pomocniczych płynności, pozwalające na ocenę istotnych z punktu widzenia płynności relacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami bilansowymi oraz scenariuszowe analizy zdolności do zaspokojenia zapotrzebowania na środki płynne w przypadku kryzysu płynności w Banku i w sektorze bankowym.

Monitorowanie i pomiar płynności finansowej prowadzone są przez Bank i spółki Grupy zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami i specyfiką działalności. W Banku monitoring płynności obejmuje:

- 1) codzienne analizy wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w NBP, pozwalające na efektywne wykorzystanie dostępnych środków (z uwzględnieniem obowiązku utrzymania rezerwy obowiązkowej na wymaganym poziomie);
- 2) wyliczanie nadzorczych miar płynności;
- 3) dzienne kalkulacje poziomu aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów;
- 4) analizy luki płynności, z uwzględnieniem wskaźników płynności w wybranych terminach zapadalności / wymagalności;
- 5) wyznaczanie i monitorowanie wykorzystania limitów finansowania portfela kredytowego, w tym finansowania kredytów o terminach zapadalności powyżej 1 roku oraz powyżej 10 lat;
- 6) badanie osadu we wkładach deponowanych przez zrzeszone banki spółdzielcze oraz klientów niebankowych;
- 7) analizę wskaźników stabilności bazy depozytowej;
- 8) analizy stopnia zrywalności depozytów terminowych i wcześniejszych spłat kredytów;
- 9) kontrolę wykorzystania limitów zaangażowania dla banków komercyjnych (krajowych i zagranicznych) oraz limitów zaangażowania w poszczególnych krajach.

Spółki zależne badają poziom płynności finansowej m.in. w oparciu o:

- 1) wskaźnik bieżącej płynności, mierzony relacją majątku obrotowego do zobowiązań bieżących;
- 2) wskaźnik szybkiej płynności, określony jako relacja majątku obrotowego pomniejszonego o zapasy do zobowiązań bieżących;
- 3) analizę urealnionych przepływów gotówkowych, uwzględniającą terminy pozostałych do realizacji płatności i możliwości upłynnienia aktywów.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania płynnością zapewnia codzienny monitoring ekspozycji na ryzyko płynności. Dzielne raporty obrazujące bieżącą sytuację płynnościową Banku, przekazywane są członkom Zarządu i zainteresowanym, merytorycznym komórkom Banku. Nie rzadziej niż raz w miesiącu, informacje, raporty i wnioski dotyczące ryzyka płynności, są przedmiotem obrad Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, a raz w kwartale prezentowane są Radzie Nadzorczej Banku.

Ryzyko rynkowe definiowane jest jako ryzyko poniesienia straty na bilansowych i pozabilansowych instrumentach finansowych, w wyniku zmiany cen rynkowych, w szczególności stawek procentowych, kursów wymiany walut i cen instrumentów rynku kapitałowego. Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest ograniczanie negatywnego wpływu zmian cen rynkowych na sytuację finansową Grupy, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów.

Najważniejszym rodzajem ryzyka rynkowego w działalności Grupy jest ryzyko stopy procentowej. Z uwagi na specyfikę działalności spółek zależnych, podstawowe znaczenie w zarządzaniu ekspozycją na ryzyko stopy procentowej Grupy ma zarządzanie tym ryzykiem w Banku, obejmujące 4 wyodrębnione jego kategorie, tj. ryzyko terminów przeszacowania, ryzyko bazowe, ryzyko opcji klienta i ryzyko krzywej dochodowości. Ze względu na fakt, iż skala działalności handlowej Banku jest znacząca, zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone odrębnie dla księgi bankowej i księgi handlowej.

Ryzyko rynkowe w księdze handlowej określane jest jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian cen rynkowych (w tym stawek procentowych, kursów walutowych i cen rynku kapitałowego) dla instrumentów finansowych zakwalifikowanych do księgi handlowej (w tym także instrumentów wynikających z dekompozycji pozabilansowych transakcji terminowych) na sytuację finansową Grupy. W celu utrzymania tego ryzyka pod kontrolą, Grupa stosuje limity zaangażowania, limity VaR oraz limity straty.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych tworzony przez Grupę według stanu na 31.12.2013 r. wynikał z utrzymywania w portfelu Banku pozycji w pozabilansowych transakcjach terminowych oraz handlowego portfela instrumentów dłużnych w Domu Maklerskim. Wymóg z tytułu ryzyka szczególnego stóp procentowych był konsekwencją utrzymywania portfela handlowego dłużnych papierów wartościowych przez Dom Maklerski.

Ryzyko walutowe definiowane jest jako ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych i wynika z utrzymywania otwartych pozycji w walutach obcych, powstających w związku z prowadzeniem działalności obejmującej m.in. zaciąganie zobowiązań walutowych i inwestowanie w walutowe instrumenty finansowe, na rzecz klientów oraz na rachunek własny. Ryzyko walutowe występuje przede wszystkim w działalności Banku, natomiast w spółkach zależnych ekspozycja na to ryzyko kształtuje się na bardzo niskim poziomie.

Do określenia poziomu narażenia Banku na ryzyko walutowe stosuje się metodę wartości zagrożonej (VaR), pozwalającą oszacować potencjalną stratę na utrzymywanych pozycjach, w powiązaniu z historycznie obserwowanymi zmianami notowań walut. Uzupełnieniem dziennych analiz opartych o metodę VaR są testy warunków skrajnych (stress testing), pokazujące wielkość możliwej straty w sytuacjach bardzo niekorzystnych (kryzysowych) zmian kursów.

W działalności Grupy zidentyfikowano także ryzyko instrumentów kapitałowych, definiowane jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian cen instrumentów kapitałowych na sytuację finansową Grupy. Ryzyko to wynika z prowadzenia działalności inwestycyjnej, polegającej na utrzymywaniu pozycji, dla których spodziewany jest wzrost ich wyceny rynkowej lub otrzymanie dodatkowych przychodów z tytułu dywidendy. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych, tworzony przez Grupę na koniec 2013 r. związany był z pozycją w instrumentach notowanych na GPW, utrzymywaną przez Dom Maklerski Banku BPS S.A.

Obowiązujący w Banku system limitów, obejmuje wszystkie istotne obszary występowania ryzyka finansowego. Odnotowywane w 2013 r. przypadki przekroczenia / niedotrzymania limitów, miały charakter incydentalny i nie stanowiły zagrożenia dla bezpieczeństwa funkcjonowania Banku.

Informacja dotycząca ekspozycji na ryzyko finansowe spółek Grupy jest elementem oceny ekspozycji na ryzyko, przekazywanej przez podmioty zależne do Banku w okresach kwartalnych. W oparciu o informacje otrzymane od spółek Bank dokonuje oceny wpływu działalności podmiotów zależnych na ryzyko płynności i ryzyko rynkowe Banku jako podmiotu dominującego i całej Grupy. W związku z faktem, że ryzyko płynności i ryzyko rynkowe w spółkach zależnych są oceniane jako nieistotne, proces zarządzania ryzykiem finansowym Grupy jest skoncentrowany przede wszystkim w Banku.

Informacje o wartościach wymogów kapitałowych dla Grupy

Łączny wymóg z tytułu ryzyka rynkowego na 31.12.2013 r. ukształtował się na poziomie 2 030 tys. zł, z tego:

1) wymóg z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	1 623 tys. zł;
2) wymóg z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych	396 tys. zł;
3) wymóg z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych	11 tys. zł.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka kredytowego kontrahenta został skalkulowany na kwotę 428 tys. zł.

Informacje dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta w zakresie transakcji z portfela handlowego, przeprowadzanych z bankami (z wyłączeniem banków spółdzielczych)

Pod pojęciem ryzyka kontrahenta rozumiane jest ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, przed ostatecznym terminem rozliczenia transakcji. Biorąc pod uwagę profil działalności poszczególnych spółek Grupy, ryzyko to dotyczyło wyłącznie Banku i było związane z pozagiełdowymi transakcjami pochodnymi.

W ramach ryzyka kontrahenta Bank rozróżnia:

- 1) ryzyko przedrozliczeniowe, tj. ryzyko straty z tytułu upadłości kontrahenta w trakcie trwania transakcji;
- 2) ryzyko rozliczeniowe, tj. ryzyko powstające w momencie wymiany strumieni pieniężnych, trwające od chwili dokonania płatności na rzecz partnera do chwili otrzymania świadczenia wzajemnego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym kontrahenta prowadzone jest w ramach systemu limitów zaangażowania Banku wobec banków krajowych i zagranicznych, obejmującego m.in. dopuszczalne poziomy zaangażowania Banku z tytułu transakcji wymiany walutowej (FX spot, FX swap, FX forward), transakcji FRA czy transakcji swapów odsetkowych IRS, CIRS i OIS.

Wykorzystanie powyższych limitów monitorowane jest w trybie dziennym i zgodnie z funkcjonującymi procedurami wewnętrznymi szczegółowo raportowane Zarządowi Banku i wybranym Dyrektorom Departamentów Banku, w odniesieniu do zaangażowań wobec poszczególnych banków przekraczających 80 %

przyznanego limitu. W cyklach miesięcznych informacja o wykorzystaniu obowiązujących limitów całkowitych dla banków przekazywana jest Zarządowi Banku i Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami, a w okresach kwartalnych – Radzie Nadzorczej Banku.

Metodologia wyznaczania limitów dla banków krajowych opiera się o ocenę sytuacji finansowej, natomiast w przypadku banków zagranicznych – o ratingi zewnętrzne przyznane danej instytucji przez uznane agencje ratingowe. Wykorzystanie limitu całkowitego zaangażowania wobec banku komercyjnego ustalane jest poprzez pomnożenie wagi ryzyka odpowiedniej dla danego instrumentu oraz kwoty transakcji.

Zgodnie z zawartymi przez Bank umowami, wartość składanych zabezpieczeń kredytowych związanych z realizacją transakcji pozagiełdowymi instrumentami pochodnymi nie jest uzależniona od oceny wiarygodności kredytowej Banku.

Według stanu na 31.12.2013 r. Bank:

- 1) nie stosował saldowania ekspozycji jako techniki ograniczania ryzyka kredytowego (w związku z powyższym wartość godziwa brutto kontraktów była równa wartości netto);
- 2) nie posiadał w portfelu kredytowych instrumentów pochodnych.

Wartość godziwą z tytułu transakcji pozagiełdowymi instrumentami pochodnymi na koniec 2013 roku oszacowano na 1 010 tys. zł.

Informacje w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

Ryzykiem stopy procentowej określane jest ryzyko poniesienia straty na bilansowych i pozabilansowych pozycjach Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w związku ze zmianą stóp procentowych na rynku. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie zmienności wyniku finansowego, w tym wyniku odsetkowego oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w akceptowanych granicach.

Ze względu na specyfikę działalności spółek zależnych, podstawowe znaczenie w zarządzaniu ekspozycją na ryzyko stopy procentowej Grupy ma zarządzanie tym ryzykiem w Banku, realizowane dla 4 wyodrębnionych jego kategorii, tj.:

- 1) ryzyka terminów przeszacowania – odnoszącego się głównie do portfela bankowego i wyrażającego się w zagrożeniu przychodów Banku, przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie, powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek;
- 2) ryzyka bazowego – związanego z niedoskonałym powiązaniem (korelacją) stawek bazowych (rynkowych i podstawowych stóp NBP) instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, w przypadku, gdy instrumenty te mają jednakowe okresy przeszacowania;

- 3) ryzyka opcji klienta – wynikającego z wpisania w produkty bankowe prawa, pozwalającego kredytobiorcy spłacić część lub całość należności przed terminem umownym, a deponentowi dającego możliwość wycofania środków w dowolnym momencie. Opcje są zwykle realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza, tj. klienta, natomiast nie jest opłacalne dla sprzedawcy opcji, czyli Banku. Instrumenty zawierające opcje klienta są najbardziej typowe dla działalności bankowej usytuowanej w portfelu bankowym;
- 4) ryzyka krzywej dochodowości – polegającego na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi, dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku, ale odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej prowadzone jest w ramach obowiązujących strategii zarządzania ryzykiem bankowym oraz polityki zarządzania ryzykiem rynkowym, określających w szczególności dopuszczalny poziom narażenia na ryzyko stopy procentowej. Bank posiada ponadto, przyjęte uchwałami Zarządu Banku, wewnętrzne procedury postępowania w przypadku stwierdzenia przekroczenia limitów, obejmujące m.in. zasady informowania organów Banku o niedotrzymaniu wartości granicznych oraz wskazujące komórki odpowiedzialne za podjęcie działań ograniczających narażenie na ryzyko rynkowe do akceptowalnych poziomów.

Pomiar ekspozycji na ryzyko stopy procentowej dokonywany jest z wykorzystaniem:

- 1) metody wartości zagrożonej (VaR) – dla portfela instrumentów stopy procentowej zarządzanych przez Departament Skarbu, pozwalającej oszacować potencjalną stratę na utrzymywanych pozycjach, w powiązaniu z historycznie obserwowanymi zmianami stóp procentowych;
- 2) stress testów dla portfela instrumentów stopy procentowej – szacunków potencjalnych strat na portfelu instrumentów stopy procentowej, dokonywanych w oparciu o model VaR, przy założeniu maksymalnych historycznych (w okresie co najmniej 2 lat) zmian rynkowych stóp procentowych dla wybranych instrumentów;
- 3) analiz luki niedopasowania terminów przeszacowania;
- 4) symulacji możliwego wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku;
- 5) analiz ryzyka bazowego i ryzyka opcji klienta;
- 6) analiz wpływu zmiany stóp procentowanych na wartość ekonomiczną kapitału Banku;
- 7) analiz wrażliwości wartości portfela handlowego i subinwestycyjnego dłużnych papierów wartościowych na zmiany warunków rynkowych w ramach pomiaru BPV (wartość punktu bazowego – Basis Point Value – jest miarą informującą, o ile zmieni się cena instrumentu finansowego przy wzroście jego rynkowej rentowności do wykupu o 1 punkt bazowy).

Pomiar ryzyka stopy procentowej metodą duration i metodą VaR prowadzony jest w trybie dziennym, natomiast pozostałe analizy dokonywane są w cyklach miesięcznych. Raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko stopy procentowej, zawierające informacje o wykorzystaniu limitów dla tego ryzyka, opracowywane są

w Banku w trybie dziennym, miesięcznym i kwartalnym, przy czym analizy kwartalne obejmują także ryzyko generowane przez inne podmioty Grupy. Odbiorcami analiz i sprawozdań są przede wszystkim Rada Nadzorcza i Zarząd Banku oraz Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Z punktu widzenia udziału w wyniku odsetkowym i funduszach własnych Banku za najistotniejsze w działalności Banku należy uznać ryzyko terminów przeszacowania i ryzyko bazowe. Oszacowana na 31.12.2013 r. dla ryzyka bazowego potencjalna zmiana wyniku odsetkowego Banku w horyzoncie najbliższego roku wyniosła 9 902 tys. zł i stanowiła 3,7 % rocznego wyniku z tytułu odsetek oraz 1,3 % funduszy własnych, natomiast dla ryzyka terminów przeszacowania potencjalny spadek wyniku odsetkowego skalkulowano na 315 tys. zł, tj. na kwotę stanowiącą 0,1 % wyniku odsetkowego za 2013 r. i 0,04 % funduszy własnych na koniec 2013 r.

Analiza wpływu zmiany stóp procentowanych o 2 pp. na wartość ekonomiczną kapitału Banku wykazała, że w scenariuszu negatywnym, tj. przy równoległym przesunięciu krzywej dochodowości o 200 pb. w górę, wartość ekonomiczna kapitału obniży się na koniec 2013 r. o 31 900 tys. zł, tj. o 4,9 %.

Analizy ryzyka stopy procentowej przeprowadzane w 2013 roku wskazywały, że poziom ekspozycji Banku na wszystkie rodzaje tego ryzyka był umiarkowany. Limity dla ryzyka stopy procentowej, zdefiniowane w strategii, polityce i instrukcjach zarządzania tym ryzykiem, były przestrzegane.

3.3. Ryzyko operacyjne

Opis procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym

System zarządzania ryzykiem operacyjnym Grupy wdrożono kierując się wymogami wynikającymi z przepisów prawa, rekomendacji i uchwał Komisji Nadzoru Finansowego.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zintegrowany z procesem zarządzania Bankiem.

Podstawy funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku BPS S.A. w roku 2013 wyznaczały:

- 1) Strategia zarządzania ryzykiem bankowym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. – określająca strategiczne limity tolerancji oraz organizację procesu zarządzania ryzykiem;
- 2) Strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., w której określono najistotniejsze cele zarządzania ryzykiem operacyjnym, limity tolerancji na ryzyko operacyjne oraz opis struktury organizacyjnej;
- 3) Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. – zawierająca opis procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku.

W skład struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie wchodzi:

- 1) Rada Nadzorcza;
- 2) Zarząd;
- 3) Komórki / stanowiska dedykowane do zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Do najważniejszych zadań w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym w poszczególnych spółkach Grupy należą – w przypadku:

- 1) Rady Nadzorczej – sprawowanie nadzoru nad systemem zarządzania ryzykiem oraz zatwierdzanie dokumentów strategicznych w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 2) Zarządu – opracowanie i wprowadzenie dokumentów strategicznych w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 3) Komórek / stanowisk dedykowanych do zarządzania ryzykiem – bieżące zarządzanie ryzykiem poprzez rejestrację i akceptację zdarzeń operacyjnych w bazie służącej do ich ewidencji, monitorowanie i raportowanie Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej na temat poziomu ryzyka operacyjnego.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukowanie tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły.

Ryzyko operacyjne Banku identyfikowane jest ex ante (zdarzenia potencjalne), poprzez samoocenę ryzyka operacyjnego oraz analizę scenariuszy, a także ex post (zdarzenia rzeczywiste), poprzez rejestrację zdarzeń operacyjnych w dedykowanym systemie.

Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany za pomocą KRI, przy czym definicje KRI są opracowywane w oparciu o obserwacje zmian profilu ryzyka operacyjnego.

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje informację kwartalną dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej na temat oceny narażenia na ryzyko operacyjne. Ponadto, Zarządowi Banku przekazywana jest bieżąca informacja o istotnych stratach z tytułu ryzyka operacyjnego.

Ograniczanie ryzyka operacyjnego oraz łagodzenie skutków zrealizowania tego ryzyka odbywa się w Banku poprzez:

- 1) modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego;
- 2) zabezpieczenia fizyczne;
- 3) zabezpieczenia finansowe (ubezpieczenia).

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku i podmiotach należących do Grupy Banku jest wspierany przez system informatyczny.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczany jest metodą podstawowego wskaźnika (BIA), zgodnie z postanowieniami Uchwały 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10.03.2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (z późn. zm.).

Wymóg kapitałowy wyliczony za rok 2013 metodą BIA dla Banku wyniósł 43 510 tys. zł, natomiast dla Grupy 53 386 tys. zł.

Informacje o sumach rzeczywistych strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego

W 2013 roku Bank odnotował rzeczywiste straty brutto z tytułu zdarzeń operacyjnych na poziomie 4 514 tys. zł, z czego odzyskano kwotę 4 256 tys. zł. Strategiczny limit tolerancji na ryzyko operacyjne nie został przekroczony.

Tabela 15. Rozkład strat rzeczywistych według rodzajów i kategorii zdarzenia

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia	Kwota pierwotna rzeczywista brutto w tys. zł
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Obsługa klientów, ujawnienie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	-0,4
	Wady produktów	-1,7
Oszustwo zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	-166,0
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	-10,6
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	-4 331,1
	Zarządzanie rachunkami klientów	-1,6
Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	Systemy	-0,9
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	-1,6
Suma strat		-4 514,0

Największe istotne straty z tytułu zdarzeń z ryzyka operacyjnego wynikały z oszustw zewnętrznych oraz błędów ludzkich.

Dzięki szybkiej reakcji na zdarzenia Bank odzyskał znaczną część utraconych kwot (94 %). Zdarzenia operacyjne występowały głównie w następujących liniach biznesowych: Płatności i rozliczenia, Bankowość detaliczna i Bankowość komercyjna.

W celu ograniczenia negatywnych skutków zdarzeń, Bank podjął i kontynuuje szereg działań. Należą do nich:

- 1) wprowadzenie zmian i zabezpieczeń w systemach informatycznych;
- 2) wprowadzenie odpowiednich zapisów w wewnętrznych procedurach Banku;
- 3) transfer ryzyka na rynek ubezpieczeniowy;
- 4) doskonalenie mechanizmów zabezpieczeń infrastruktury informatycznej i obiektów Banku;
- 5) szkolenia pracowników m.in. w zakresie procedur, ochrony tajemnicy bankowej, przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu.

4. Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym

Według stanu na 31 grudnia 2013 roku Grupa wykazywała w portfelu bankowym ekspozycje kapitałowe na łączną kwotę 304,0 mln zł, w całości zakwalifikowane jako dostępne do sprzedaży.

Tabela 16. Ekspozycje kapitałowe – portfel bankowy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2013
Notowane kapitałowe papiery wartościowe, z tego:	127 269
- emitowane przez podmioty sektora finansowego	0
- emitowane przez podmioty sektora niefinansowego	127 269
Nienotowane kapitałowe papiery wartościowe, z tego:	176 775
- emitowane przez inne banki	15 977
- emitowane przez pozostałe podmioty sektora finansowego	111 421
- emitowane przez podmioty sektora niefinansowego	49 377
Razem	304 044

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży Grupa wycenia w wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej w stosunku do wyceny według zamortyzowanego kosztu, odnosi na skonsolidowany kapitał z aktualizacji wyceny. Pozycja dotycząca kapitału z aktualizacji wyceny podlega rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży składnika aktywów bądź wystąpienia utraty jego wartości. W przypadku wystąpienia utraty wartości wskazanego składnika aktywów, zaklasyfikowanego do portfela dostępnego do sprzedaży, wcześniej ujęte zwiększenia wartości z przeszacowania do wartości godziwej pomniejszają „Kapitał z aktualizacji wyceny”. Jeżeli kwota uprzednio ujętych zwyżek jest niewystarczająca na pokrycie utraty wartości, różnicę Grupa odnosi do skonsolidowanego rachunku zysków i strat.

Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych są wykazywane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu dywidend” w momencie ustanowienia prawa do otrzymania płatności. Przychody z tytułu dywidend Grupy na koniec 2013 roku wyniosły 3,7 mln zł.

Jeżeli nie można ustalić wartości godziwej instrumentów kapitałowych, wówczas aktywa te Grupa ujmuje według kosztu nabycia z uwzględnieniem utraty wartości. Odpisy z tytułu utraty wartości Grupa rozpoznaje w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości”.

5. Fundusze własne

Fundusze własne na potrzeby adekwatności kapitałowej wyliczane są w oparciu o postanowienia Ustawy Prawo bankowe oraz Uchwały Nr 325/2011 KNF z dnia 20 grudnia 2011 r.

Fundusze własne Grupy składają się z funduszy podstawowych i funduszy uzupełniających.

Fundusze podstawowe obejmują:

- fundusze zasadnicze obejmujące: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy, kapitały rezerwowe,
- fundusz ogólnego ryzyka,
- udziały niekontrolujące.

Fundusze podstawowe pomniejszone są o:

- stratę bieżącego okresu i wynik z lat ubiegłych,
- akcje własne,
- wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej,
- zaangażowania kapitałowe Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, w wysokości 50% tych zaangażowań,
- niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży.

W skład funduszy uzupełniających Grupy wchodzi:

- zobowiązania podporządkowane,
- niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, w wysokości 80 % ich wartości przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym.

Ponadto, fundusze uzupełniające pomniejszane są o zaangażowania kapitałowe Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe – w wysokości 50 % tych zaangażowań.

Zgodnie z Art. 128 ust 6 pkt 1 Ustawy Prawo Bankowe oraz § 10 Uchwały Nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. (z późniejszymi zmianami), w kalkulacji współczynnika wypłacalności można uwzględnić sumę funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego.

Na dzień 31 grudnia 2013 r. kapitał krótkoterminowy nie został utworzony.

Tabela 17. Fundusze własne Grupy według stanu na 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2013	Struktura
Fundusze podstawowe (Tier 1)	557 081	60,09%
Kapitał zakładowy	315 331	34,01%
Akcje własne	-3 980	-0,43%
Kapitał zapasowy	409 334	44,15%
Kapitał rezerwowy	35 536	3,83%
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	24 500	2,64%
Strata bieżącego okresu	-119 425	-12,88%
Wynik z lat ubiegłych	-8 478	-0,91%
Wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej	-48 559	-5,24%
Zaangażowanie kapitałowe*	-2 529	-0,27%
Niezrealizowane straty na instrumentach finansowych zakwalifikowanych, jako dostępne do sprzedaży	-131 632	-14,20%
Akcjonariusze niekontrolujący	86 983	9,38%
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	370 012	39,91%
Zobowiązania podporządkowane	278 541	30,04%
Niezrealizowane zyski na instrumentach finansowych zaklasyfikowanych, jako dostępne do sprzedaży	94 000	10,14%
Zaangażowanie kapitałowe*	-2 529	-0,27%
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	927 093	100,00%

* pożyczka podporządkowana w wysokości 5 058 tys. zł, udzielona bankowi spółdzielczemu w Piasecznie ze środków własnych Banku

6. Adekwatność kapitałowa

6.1. Regulacyjne wymogi kapitałowe (Filar I NUK)

Na dzień 31 grudnia 2013 r. skala działalności handlowej Banku i Grupy była znacząca, dlatego też wyliczane były następujące wymogi kapitałowe:

- 1) ryzyko kredytowe – w tym ryzyko kredytowe instrumentów z księgi bankowej oraz ryzyko kredytowe kontrahenta;
- 2) ryzyko rynkowe – w tym ryzyko cen instrumentów kapitałowych portfela handlowego oraz ryzyko ogólne stóp procentowych;
- 3) ryzyko operacyjne.

W zakresie ryzyka kredytowego na potrzeby sprawozdawcze Grupa stosuje metodę standardową (SA), obejmującą wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w Uchwale 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (z późn. zm.).

Zgodnie z wymogami regulacyjnymi KNF, w obszarze ryzyka operacyjnego Grupa stosuje metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach), natomiast w obszarze ryzyka rynkowego wykorzystuje metody standardowe.

Tabela 18. Regulacyjny wymóg kapitałowy (w tys. zł) oraz współczynnik wypłacalności

Wyszczególnienie	31.12.2013
Ryzyko kredytowe	689 868
Ryzyko rynkowe	2 030
Ryzyko operacyjne	53 386
Łączny wymóg kapitałowy	745 284
Współczynnik wypłacalności	10,0%

Tabela 19. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według rodzaju ekspozycji na 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Pierwotna wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy
Wymóg kapitałowy razem dla ekspozycji bilansowych	20 400 350	19 892 207	8 487 250	678 980
Wymóg kapitałowy razem dla ekspozycji pozabilansowych	1 923 961	1 921 061	136 105	10 888
Razem wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	22 324 311	21 813 268	8 623 355	689 868

Tabela 20. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według klas ekspozycji na 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Pierwotna wartość ekspozycji	Podział ekspozycji przez współczynniki konwersji ekspozycji pozabilansowych				Wartość ekspozycji po uwzględnieniu współczynnika konwersji ekspozycji pozabilansowych	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy razem dla ryzyka kredytowego
		0%	20%	50%	100%			
Ekspozycje wobec rządów lub banków centralnych	9 787 499	0	0	0	0	9 787 499	0	0
Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego lub władz lokalnych	289 606	2 868	0	1 576	0	285 950	57 337	4 587
Ekspozycje wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	25 960	1 246	26	997	0	24 211	23 289	1 863
Ekspozycje wobec instytucji	1 876 623	632 391	368 163	36 696	174	883 336	414 478	33 158
Ekspozycje wobec przedsiębiorców	5 711 650	535 922	20 007	88 369	17 867	5 006 347	4 782 475	382 598
Ekspozycje detaliczne	2 526 959	128 612	27 151	55 941	915	2 261 666	1 696 250	135 700
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	371 966	0	587	690	0	347 345	121 575	9 726
Ekspozycje przeterminowane	897 083	862	0	1	0	640 202	852 000	68 160
Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	199 114	0	0	0	0	199 114	199 114	15 929
Inne ekspozycje	637 851	0	0	0	0	637 851	476 837	38 147
RAZEM	22 324 311	1 301 901	415 934	184 270	18 956	20 073 521	8 623 355	689 868

Tabela 21. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według wagi ryzyka kontrahenta na 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Waga ryzyka	Pierwotna wartość ekspozycji	Podział ekspozycji przez współczynniki konwersji ekspozycji pozabilansowych				Wartość ekspozycji po uwzględnieniu współczynnika konwersji ekspozycji pozabilansowych	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy razem dla ryzyka kredytowego
		0%	20%	50%	100%			
0%	10 221 021	39 551	0	5 020	0	10 210 416	0	0
20%	389 125	2 898	0	1 798	143	386 763	77 353	6 188
35%	371 966	0	587	690	0	347 345	121 571	9 726
50%	1 581 750	632 391	368 163	36 474	31	703 185	351 592	28 127
75%	2 526 959	128 612	27 151	55 941	915	2 261 666	1 696 250	135 700
100%	6 801 702	497 587	20 033	84 346	17 867	5 739 290	5 739 290	459 143
150%	431 788	862	0	1	0	424 866	637 299	50 984
RAZEM	22 324 311	1 301 901	415 934	184 270	18 956	20 073 531	8 623 355	689 868

6.2. Kapitał wewnętrzny (Filar II NUK)

Grupa wyznacza kapitał wewnętrzny, zgodnie z Uchwałą Nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 roku oraz w oparciu o wewnętrzną Instrukcję funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP). Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka, występujących w działalności Grupy oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

W procesie oceny istotności wpływu poszczególnych rodzajów ryzyka na działalność Grupy oceniane są następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, stopy procentowej w księdze bankowej, operacyjne, koncentracji, walutowe, rynkowe w księdze handlowej, płynności, cyklu gospodarczego, inwestycji kapitałowych, kapitałowe, strategiczne, utraty reputacji, modeli, transferowe, kraju, rezydualne, prawne, braku zgodności.

Dla ryzyka ocenionego jako istotne wyznaczony zostaje kapitał wewnętrzny. Wielkość kapitału wewnętrznego Grupy obliczana jest jako suma wszystkich skwantyfikowanych w jednostkach pieniężnych rodzajów ryzyka.

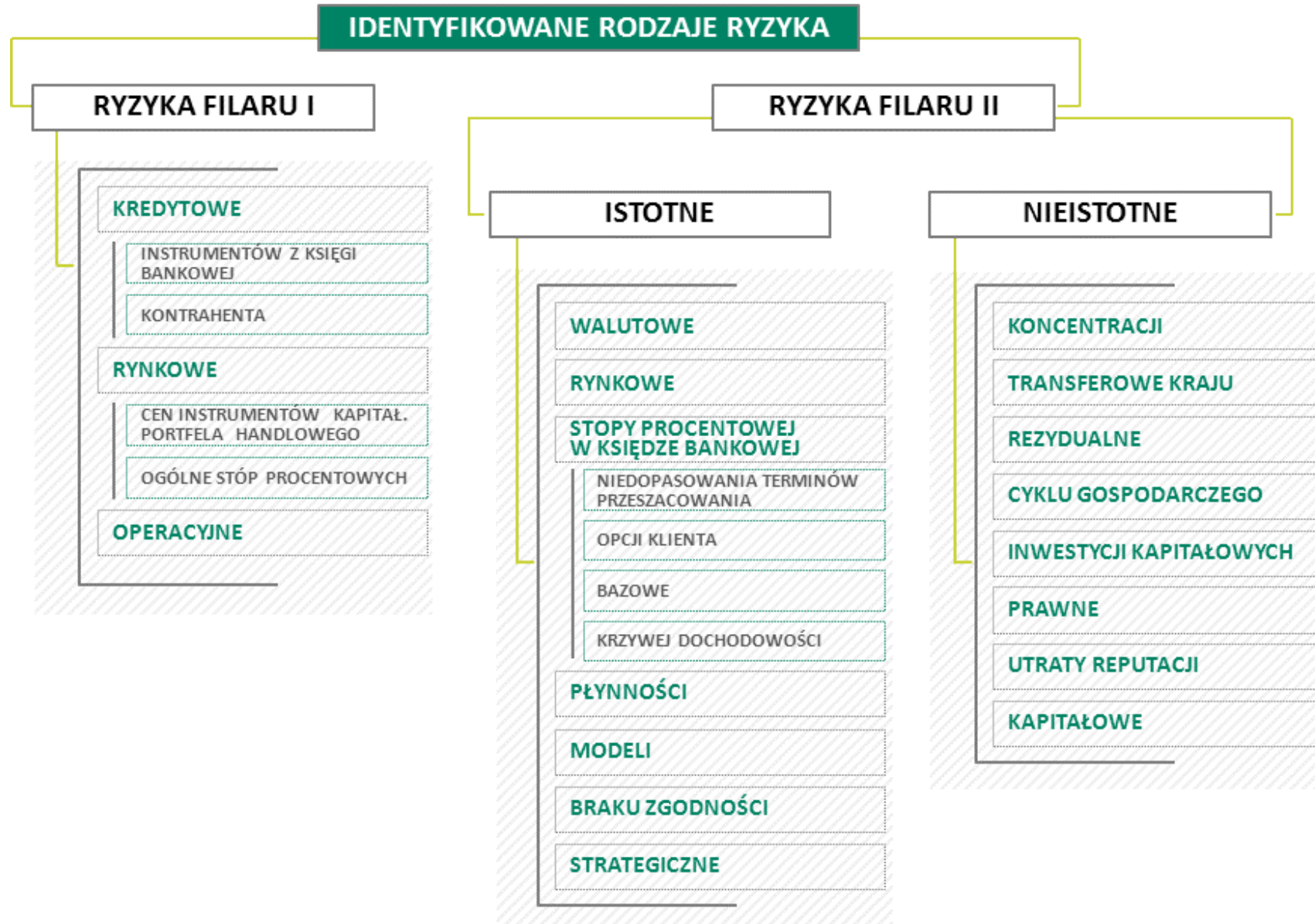
Tabela 22. Kapitał wewnętrzny dla ryzyk uznanych jako istotne według stanu na 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2013
Ryzyka Filaru I	745 284
kredytowe	689 868
rynkowe	2 030
operacyjne	53 386
Ryzyka Filaru II	53 452
walutowe	630
rynkowe	2 154
stopy procentowej w księdze bankowej	46 694
płynności*	0
strategiczne*	0
braku zgodności modeli	5 183
	3 473
Kapitał wewnętrzny	803 418
Fundusze własne	927 093
Relacja kapitału wewnętrznego do funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego	86,66%

* ryzyko to uznawane jest zawsze jako istotne. Wielkość kapitału wewnętrznego alokowanego na to ryzyko uzależniona jest od poziomu jego istotności. Według stanu na 31.12.2013 r. poziom istotności ryzyka oceniono jako niski, dlatego też nie wyliczono kapitału z tego tytułu.

W 2013 r. Grupa spełniała wymogi regulacyjne w zakresie adekwatności kapitałowej.

Rysunek 1. Klasyfikacja poszczególnych rodzajów ryzyka w Grupie według stanu na 31.12.2013 r.

7. Informacja dotycząca zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

7.1. Informacje dotyczące procesu ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń

Zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze określone zostały w „Polityce zmiennych składników wynagrodzeń w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.”. Powyższa Polityka przyjęta została uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 23 sierpnia 2012 roku. W procesie ustalania jej zasad czynny udział brali członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej. Powołany został Komitet ds. Wynagrodzeń spośród członków Rady Nadzorczej w składzie: przewodniczącego i trzech członków Komitetu. Do zadań Komitetu ds. Wynagrodzeń należy w szczególności:

- monitorowanie wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze,
- wydawanie opinii na temat polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym wysokości i składników wynagrodzeń, kierując się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku, interes akcjonariuszy, inwestorów i udziałowców Banku.

W procesie ustalania Polityki Bank nie korzystał z pomocy konsultanta zewnętrznego.

7.2. Najważniejsze informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń

Wynagrodzenie całkowite osób zajmujących stanowiska kierownicze składa się z:

- wynagrodzenia stałego (wynagrodzenie zasadnicze),
- wynagrodzenia zmiennego, zależnego od wyników.

Wynagrodzenie stałe stanowi na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia, aby umożliwiło prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nie przyznawanie w ogóle zmiennych składników wynagrodzenia.

7.3. Informacje na temat kryteriów oceny wyników, stanowiących podstawę uprawnień do składników wynagrodzenia

Podstawą ustalenia wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów pracy danej osoby zajmującej stanowisko kierownicze w Banku i danej jednostki organizacyjnej z uwzględnieniem wyników całego Banku.

Szczegółowe cele wyznaczane osobom zajmującym stanowiska kierownicze stanowią wypadkową głównych celów finansowych Banku i uwzględniają zakres odpowiedzialności na danym stanowisku.

Ocena efektów pracy dokonywana jest zgodnie z zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą Banku Szczegółowymi zasadami rozliczania Polityki zmiennych składników wynagrodzeń. Przy ocenie indywidualnych efektów pracy bierze się pod uwagę kryteria finansowe i niefinansowe.

Przyjęte kryteria oceny efektów pracy członków Zarządu Banku to: zysk brutto, stopa zwrotu z kapitału własnego, C/I, realizacja przyjętej Strategii Banku oraz realizacja planu finansowego.

Wyniki Banku przyjmowane w celu określenia zmiennych składników wynagrodzenia, uwzględniają koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

7.4. Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, w tym sposobu powiązania wysokości wynagrodzenia z wynikami w przypadku wynagrodzeń zależnych od wyników

Ocena wyników odbywa się za okresy trzyletnie, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku i ryzyko związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Wynagrodzenie zmienne może być przyznawane i wypłacane na następujących zasadach:

- 55 % (lub 40 % w przypadku, gdy całkowite wynagrodzenie zmienne przekracza 600 000 zł) wynagrodzenia zmiennego jest przyznawane i wypłacane w gotówce, niezwłocznie po jego przyznaniu pracownikowi zajmującemu stanowisko kierownicze w Banku,
- 45 % (lub 60 % w przypadku, gdy całkowite wynagrodzenie zmienne przekracza 600 000 zł) wynagrodzenia zmiennego jest przyznawane w gotówce i wypłacane z odroczeniem.

Zmienne wynagrodzenie ulega odroczeniu na okres 3 lat, corocznie w przypadku pozytywnej oceny efektów pracy następuje uruchomienie 1/3 odroczonej części wynagrodzenia zmiennego.

7.5. Zbiorcze informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia z podziałem na linie biznesowe stosowane w zarządzaniu Bankiem

Ze względu na zastosowanie w Banku zasady proporcjonalności określonej w § 57 Uchwały Nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. w zakresie ograniczenia stanowisk kierowniczych objętych polityką zmiennych składników wynagrodzeń do Członków Zarządu, Bank odstępuje od publikacji powyższych informacji.

7.6. Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku

Tabela 23. Dane dotyczące osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku BPS S.A. w rozumieniu § 28 ust. 1 Uchwały KNF nr 258/2011 - Członkowie Zarządu Banku według stanu na 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie		Wartości liczbowe	Komentarz
Liczba osób otrzymujących wynagrodzenie za rok 2013		5	
Wynagrodzenie całkowite za rok 2013 (w tys. zł)		3 052,7	
Wartość wynagrodzenia (w tys. zł) za rok 2013 w podziale na:	Wynagrodzenie stałe	3 052,7	
	Wynagrodzenie zmienne	0	
Wynagrodzenie zmienne	Wynagrodzenie płatne w gotówce	0	
	Wynagrodzenie płatne w instrumentach	0	
Wartość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą	Część już przyznana	0	
	Część jeszcze nieprzyznana	0	
Wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznanych w danym roku obrotowym, wypłaconych i zmniejszonych w ramach korekty związanej z wynikami		0	
Wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia dokonanych w danym roku obrotowym		0	
Wartość płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia dokonanych w danym roku obrotowym		825	Płatności uwzględniają kwoty odszkodowań należnych z tytułu umowy o zakazie konkurencji oraz odprawy dla zwolnionych
Liczba osób otrzymujących płatności związane z podjęciem zatrudnienia w danym roku obrotowym		0	
Liczba osób, z którymi zakończono stosunek zatrudnienia w danym roku obrotowym		2	
Najwyższa płatność na rzecz jednej osoby związana z podjęciem zatrudnienia		0	
Najwyższa płatność na rzecz jednej osoby związana z zakończeniem zatrudnienia		495	